

İLHAM ƏLİYEVİN UĞUR FORMULU

Düşünülmüş siyasət, düzgün taktika

2024-cü ilin növbədənkənar prezident seçkilərindən iki il ötdü. Prezident İlham Əliyevin misilsiz liderliyi, şəhidlərimizin, qazilərimizin, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin sücaəti, yenilməz iradəsi, xalq və dövlətin sarsılmaz birliyi sayəsində torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasından sonra, 2024-cü il fevralın 7-də keçirilmiş növbədənkənar prezident seçkiləri - Zəfər seçkisi ilk dəfə olaraq müstəqil Azərbaycanın bütün ərazilərində baş tutdu. 2024-cü il fevralın 14-də isə bu seçki-də xalqın etimadını qazanan cənab İlham Əliyev Milli Məclisdə işdi.

Prezident İlham Əliyevin bu seçkilərdə inamlı qələbəsi xalqımızın öz liderinə etibar və sevgisinin növbəti sübutu oldu. Seçkilərin nəticələri Azərbaycan xalqının liderliyininə bir daha təsdiqlədi. Aparıcı dünya dövlətlərinin və beynəlxalq təşkilatların rəhbərlərinin Prezident İlham Əliyevə ünvanladıkları təbrik məktublarında yer alan sömimi ifadələr də dövlət başçımızın global miqyasda nüfuzlu siyasətçi olması-nı nümayiş idi.

Prezident İlham Əliyevin seçki platformasında qarşıya qoyulmuş hədəflər - hər bir vətəndaşın rifahının davamlı yaxşılaşdırılması, qabaqcıl elmə və yüksək texnologiyalara əsaslanan dayanıqlı iqtisadi artım, işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış, milli maraqlara sۆykənən müstəqil xarici siyasət, milli təhlükəsizlik və müasir ordu qurululuğu, innovativ təhsil, qabaqcıl səhiyyə, milli köklərə bağlı, vətənpərvor gəncliyin inkişafı, demokratik inkişaf, insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi kimi prinsiplər dövlətimizin başçısının Azərbaycanın dayanıqlı inkişafı naminə strateji məqsədlərini bir daha ortaya qoyur.

Ölkəmiz üçün ən mühüm siyasət hadisələrindən biri olan Zəfər seçkilərindən sonrakı 2 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı uğurla inkişaf etmişdir. Prezident İlham Əliyevin iqtisadi siyasətə dəyənli inkişafı şəxsləndirmə prinsipləri üzərində qurulub. Enerji sahəsinin imkanlarından səmərəli istifadə ilə yanaşı, qeyri-neft sektorunun inkişafı strateji prioritetlərdən biri olaraq müəyyənləşdirilib. İqtisadiyyatda qeyri-neft sektorunun asılılığını ilbəlilə azaldılmaqla da möhür bu siyasətin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Bu isə öz növbəsində ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyini möhkəmləndirəcək və uzunmüddətli perspektivdə sabit iqtisadi inkişaf modelinin bərqərar olmasına imkan vermişdir. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Azərbaycanda aparılan islahatlar, düşünülmüş siyasət ölkəmizin hərtərəfli inkişafına tökan verib. Bu gün Azərbaycan gələcək üçün çox böyük ümidlərlə, nikbinliklə baxır. Bunun əsas səbəbi iqtisadi müstəqillikdir, iqtisadi gücümüzdür və siyasət iradəsidir".

Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətlə dövlətimizin başçısının xalqa müraciətimdə iqtisadi sahədə əldə edilmiş nəticələr xüsusi yer tutmuşdu. Hazırda valyuta ehtiyatlarımızın 80 milyard dolları ötürək tarixi maksimum səviyyəyə çatması və xarici borcumuzdan 16 dəfə çox olması, xarici borcun ÜDM-in 6,3 faizini təşkil etməsi məhz uğurlu iqtisadi siyasətimizin göstiricisi olmaqla, ölkənin maliyyə dayanıqlılığını və iqtisadi müstəqilliyini nümayiş etdirir. Bu göstiricilər bəynəlxalq reyting agentlikləri tərəfindən də müsbət qiymətləndirilərək Azərbaycanın kredit reytingi yüksəldilib.

Dinamik iqtisadi inkişafı və beynəlxalq münasibətlər sisteminə nöfuzlu müqəvvi ilə seçilən, öz ərazisində bütövlüyünü, bununla da ədalətli bərpə etmiş və beynəlxalq hüququn ümumqəbululmuş prinsiplərini təmin etmiş qalib dövlət olan Azərbaycan, eyni zamanda vətəndaşların sosial rifahını yüksəldməsi istiqamətində mühüm irəliləyişlərə yol açan səmərəli sosial siyasət yürü-

rüdür. Həyata keçirilən sosial siyasət hər bir vətəndaşın həyat səviyyəsinin yüksəlməsinə, Azərbaycanın sosial dövlət kimi mövqeyinin möhkəmlənməsinə xidmət edir. Dövlətimizin başçısının qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan sosial dövlətdir və biz bunu sözlə yox, əməlimizlə təsdiqləyirik.

Son yeddi il ərzində ümumilikdə 5 sosial islahat paketi icra olunub. Bu islahatların əhatə dairəsi 4 milyon insandır və təqribən 8 milyard manatə yaxın olan vəsaitdir. Qeyd edilən sosial islahat paketləri əməkhaqqı, pensiya və digər sosial ödənişlərdə ciddi artımlara, o cümlədən minimum əməkhaqqında 3,1 dəfə,

orta aylıq əməkhaqqında 2 dəfə, minimum pensiyada 3 dəfəyə yaxın, orta aylıq pensiyada 2,6 dəfə, sosial müavinət, təqaüd ödənişləri üçün ayrılan illik vəsaitdə 5 dəfə, ünvanlı yardımın hər ailəyə düşən orta aylıq məbləği 2,4 dəfə artıma imkan verib.

Ölkə rəhbərlisinin, xüsusilə azərbaycanlı ailələrin sosial rifah halının yüksəldilməsini daim diqqət mərkəzində saxlayan Prezident İlham Əliyev "Azərbaycanlı ailələrdə bərdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında" 2025-ci il 22 dekabr tarixli sərəncamı ilə 2025-ci il 30 dekabr tarixinə qədər Azərbaycan dövlət sosial yardımı alan ailələrin hər birinə 200 manat məbləğində bərdəfəlik maddi yardım verilməsi ilə bağlı qərar qəbul edib. 76 min ailəni, o cümlədən 335 min 200 nəfər ailə üzvünü ətətdən bəndən sərəncamın azərbaycanlı ailələrin sosial müdafiəsi baxımından mühüm əhəmiyyəti var.

İşğaldan azad olunmuş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarına daxil olan ərazilərin bərpa və yenidən qurulması qarşısında duran əsas hədəflərdəndir və hazırda bu işlər özəl irəliləyir. Layihələr gerçəkləşdirilməkdədir. Prezident İlham Əliyevin 2022-ci il 16 noyabr tarixində "Azərbaycan Respublikasında işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsi haqqında" sərəncamı və Böyük qayıdışın davamlılığının təmin edilməsi məqsədilə 2025-ci il 30 may tarixində imzaladığı sərəncamla "Azərbaycan Respublikasında işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair II Dövlət Proqramı" layihəsinin hazırlanması üçün tapşırıq verilməsi bu məqsədə xidmət edir. Dövlət proqramında Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası, yenidən qurulması istiqamətində həyata keçirilən layihələr postmünaqişə dövründə tətbiq edilən əsas sistemli və sürətli yenidənqurma modellərindən biri kimi beynəlxalq təcrübə üçün nümunədir.

Ümumiliklə, 2020-ci ildən bəri 2026-cı ildə daxil olmaqla işğaldan azad olunmuş ərazilərin bərpasını bütövlükdə 25 milyard manatdan çox

Azərbaycanın inkişaf tarixinin qürurverici dövrü

vəsait ayrılıb. "Ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyalarına əsaslanıb layihələr regionda dayanıqlı məskunlaşma modelinin formalaşdırılmasına xidmət edir. Müasir avtomobil yolları, beynəlxalq hava limanları, enerji və kommunikasiya xətləri inşa olunub, yaşayış məntəqələrinin yenidən qurulması istiqamətində mühüm addımlar atılıb. Füzuli, Zəngilan və Laçında tikilmiş beynəlxalq hava limanları regionun nəqliyyat-loqistika imkanlarını genişləndirərək iqtisadi fəallığın artmasına əlavə stimül verib.

Beynəlxalq müstəvidə uğurla gerçəkləşdirilən prinsiplər və müstəqil xarici siyasət kursu dövlətimizin nüfuzunu davamlı olaraq artırır. Dünyanın əksər ölkəsi ilə iştirakçılıq, iştirakçı, iştirakçı formatda qarşılıqlı hörmət və səmərəli əməkdaşlıq prinsipləri üzərində qurulan əlaqələrimiz öz bəhrəsini ver-məkdədir.

Azərbaycan hazırda qardaş türk dövlətləri ilə uğurlu əməkdaşlığın davam etdirir. Prezident İlham Əliyevin yeni dövrdə ölkəmizin xarici siyasət kursunun prioritetlərindən biri kimi türk dövlətləri ilə integrasiyanın dərinləşdirilməsinin zəruriliyini önə çəkməsi xüsusi əhəmiyyətə yə qəsb edir. Andiamo mərasimində dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, Türk Dövlətləri Təşkilatı çərçivəsində sayılırmı davam etdiriləcək və bu təşkilat bizim üçün əsas beynəlxalq təşkilatdır, çünki bu, bizim ailəmizdir. Bizim başqa ailəmiz yoxdur. Bizim ailəmiz türk dünyasıdır. Bu, böyük coğrafiyadır, böyük ərazidir, böyük hərbi gücdür, böyük iqtisadiyyatdır, təbii sərvətlərdən, nəqliyyat yollarıdır, gənclər əhalidir, artan əhalidir və bir sözlə, kökdən olan xalqlardır. Türk Dövlətləri Təşkilatına üzv olan bütün ölkələrlə qardaşlıq münasibətlərimiz davam edir və əsas hədəflərdir. Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməsi, global arenada önəmli addım və güc mərkəzinə çevrilməsidir.

Ümumi evimiz olan Yer kürəsinə də iqlim dəyişikliyi əsas çağırışlardan birinə çevrildiyi bir dövəndə ölkəmizin milli prioritetləri sırasında "yaşıl gündəliyi"nin yer alması və

2023-cü ilin dekabr ayında 200-dək ölkənin yekdil qərarı ilə Azərbaycanın BMT-nin 1911 İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına 2024-cü ildə uğurlu evsahibliyi etməsi dövlətimizin global problemlərin həllində mühüm aktarlardan birinə çevrildiyini bir daha nümayiş etdirdi. Beynəlxalq miqyasda ən mötəbər tədbirlərdən biri olan COP29-un Azərbaycanla keçirilməsi, eyni zamanda tədbirdə 196 ölkəni təmsil edən 76 min iştrafçının qeydiyyatı alınması və 80 prezident, vitse-prezident və baş nazirın samitdə iştirak etməsi müdrik liderimizin rəhbərliyi ilə ölkəmizin beynəlxalq müstəvidəki növbəti böyük siyasi qələbəsi, nəhəng diplomatik uğuru oldu. Sessiyaların yekununda qəbul edilən qərarların - Bakı Maliyyə Məqədi, Paris Səzişinin 6-cı maddəsinin tam şəkildə işlək vəziyyətə gətirilməsi, İtki və Zərər Fondunun institutlaşdırılmasının yekunlaşması, Bakı Adaptasiya Yol Xəritəsinin yaradılması və digər vacib nəticələr bəşəriyyətin gələcəyi üçün müstəsna əhəmiyyət daşımaqla bərabər, Azərbaycanın liderlik qabiliyyətini və beynəlxalq nüfuzunu, bu kimi nəhəng tədbirlərin keçirilməsində yüksək təşkilatçılıq qabiliyyətini bir daha təsdiqlədi.

Xüsusiyyə qeyd edilməlidir ki, ölkəmiz sədrlik etdiyi və ya üzv qəbul olunduğu beynəlxalq təşkilatlar daim öz fəallığı ilə seçilmiş və bu təşkilatların fəaliyyətinə əhəmiyyətli töhfə vermişdir. Bu baxımdan, ölkəmizin Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirəyə sədrliyi, 2025-ci ildə inkişaf etməkdə olan səkkiz islam ölkəsini biləndirən D-8 beynəlxalq təşkilatına üzv qəbul edilməsi, Ərəb Asiya ölkələrindən Məşvərət Şurasına təmhinüqquqlu üzv statusu qazanması Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun artdığını göstərir və qeyd olunan təşkilatların fəaliyyətinin intensivləşməsinə vacib rol oynayacağı şübhə doğurmur.

2025-ci ildə Azərbaycanın xarici siyasətində Mərkəzi Asiya istiqamətinin intensivləşməsi xüsusi əhəmiyyət kəsb etdi. Tarixi, mədəni və strateji bağlara əsaslanan bu münasibətlər artıq institusional əməkdaş-

qıl mərhələsinə keçib. Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 11-7-ci Məşvərət Görüşünün yekun bəyannamada vurğulandığı kimi, "Mərkəzi Asiya və Azərbaycan Respublikası dövlətlərinin möhkəm dostluq əlaqələrində qarşılıqlı faydalı tərəfdaşlıq və strateji maraqların nəzərə alaraq, tərəflər Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Asiyanın dövlət başçıları 11 Məşvərət Görüşündə təbiiqəbulu iştirakını alqışlayırlar". Bu qərar Azərbaycanın Mərkəzi Asiya regionunun siyasi, iqtisadi və nəqliyyat-istiqamət proseslərinin ayrılmasından hesabına çəkilirdiyini təsdiqləyir. Azərbaycan Aparıcı hövzəsində yerləşən özən dövlətlərdən biri kimi, Mərkəzi Asiya ölkələri üçün Avropa çıxış qapısı rolunu oynayır. Orta dahliz layihəsi çərçivəsində Çin-Mərkəzi Asiya-Xəzər-Conubi Qafqaz-Avropa xətti üzrə yükləşmələrinin artması Azərbaycanın strateji əhəmiyyətini daha da gücləndirir. Bu əməkdaşlıq regionlararası inteqrasiyanın real mexanizminə çevrilir və Prezident İlham Əliyevin uzaqgörən xarici siyasət kursunun müəhlən nəticələrindən biri kimi çıxış edir.

Ermenistanla Azərbaycan arasında normallaşma prosesində önəmli razılaşmalar əldə edilməsi baxımından 2025-ci il xüsusilə tarixi dönüş ili hesab edilə bilər. Sülh gündəliyinin formalaşmasında ölkəmizin, şəxsin Prezident İlham Əliyevin rolu əvəzsizdir. 2025-ci ilin mart ayında razılaşdırılan 17 maddədə ibarət sülh müqaviləsinin mətni də Azərbaycan tərəfindən hazırlanmış və əsas kimi ölkəmizin irəli sürdüyü 5 baza prinsipi üzərində formalaşmışdır.

Torpaqlarımızın işğaldan azad olunmasından sonra Prezident İlham Əliyev tərəfindən irəli sürülən sülh düşüncələri, normallaşma prosesi ilə bağlı ölkəmiz tərəfindən atılan addımlar son nəticədə 8 avqust tarixdə Vaxıqatında ABŞ Prezidentinin vəsaitçiliyi və şahidliyi ilə "Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi haqqında Saziş" layihəsinin parafanması və ATƏT-in Minsk qrupu və əlaqəli strukturları

ın bağlanması ilə bağlı ATƏT-in fəaliyyətində olan sədriinin ünvanına müraciət maktəbunun ünvanlanmasından sonra, 2025-ci il noyabrın 30-da saat 23:59-da bu sənədlərin strukturların ləğv olunması ilə nəticələndi. Bu isə öz növbəsində, ümumiyyətlə regionumuzda sülh və sabitliyin, inklüziv inkişafın təmin olunması üçün əlverişli şərait yaratdı. Vaşinqton görüşü çərçivəsində imzalanmış Birgə Bəyannamə Azərbaycanın, Prezident İlham Əliyevin növbəti qələbəsi idi və məhz dövlətimizin başçısının qətiyyəti və məqəyyəy sayəsində milli maraqlarımıza xidmət edən müddəalar bəyannamədə öz əksini tapdı. Həmçinin Zəngəzur dəhlizinin açılması arartıq realılığa çevrilir. Prezident İlham Əliyev daim vurğulayırdı ki, Zəngəzur dəhlizi açılmalıdır və açılacaq. Azərbaycan Vaşinqtonda bu məqsədinə də nail oldu. Vaşinqtonda imzalanmış Birgə Bəyannamə ilə regionda Azərbaycanın yaratdığı status-quo bir daha təsbit olundu, bəyannamənin icmalıyyəy, o cümlədən XABŞ yenilərti qəbul etdi.

Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri
müəyyən siyasi-hüquqi ilmələri
tərkibinə yətləndirilməsi normal
durumdur. Bu təşəbbüslər həm de
regionun iqtisadi xəritəsini yenilən-
məsinə, inteqrasiya layihələrinin ge-
mişləndirilməsi və yeni nəqliyyat-
kommunikasiya bağlantılarının qur-
ulması baxımından geniş perspek-
tivlər yaradır. Cənubi Qafqaz qitələ-
rində nəqliyyat yollarının kəşimö-
sində yerləşən mühüm regiondur və
xüsusi olaraq vurğulanmalıdır ki, bu
bölgənin aparıcı və lider dövləti
nəmin Azərbaycan son illər özində
qəbul etdiyi strateji siyasətdir. Bəla-
ğatlı logistika xəritəsində strateji
təqribat şəklə kəmi xəsis adır. Bəla-

Təhsilət ölkə kimi çəxış cam. Baxı-
Tbilisi-Qars demir yolu, "Çonub qaz
dahlizli", Trans-Xeşer marşrutu, Orta
dahliz kimi irimişyasl ralyələr
Azərbaycanın regionalda lönül
güçlendirib, ölkəmizi enerji və nəq-
liyat bağlantılarının enerjisi mörkə-
zinə çevirib. Ermənistanla süllün
təmin olunması bu layihələrin daha
da genişlənməsine, regionun bütö-
vündə Avrasiya nəqliyat şəbəkəsi-
nə integrasiyasına, iqtisadi omək-
daşlıqları yeni mərhələyə keçməsinə
imkan verəcək. Bu işə öz növbəsinə

do təkcə Azərbaycan üçün deyil, Ermənistan, Gürcüstan, Türkiyə, höttə İran və Mərkəzi Asiya ölkələri üçün də əlavə iqtisadi üstünlüklər yarada- caktır. "Şimal-Cənub" və "Şərq-Qərb" məqiliyyət qovşağında yerləşən Cənubi Qafqazı beynəlxalq ticarətin daha mühüm halqısına çevirəcək. Prezident İlham Əliyevin müdrik və uzaqgörən siyasəti, beynəlxalq yonuçunları qarşılıqlı hörmətə və imill maraqlara əsaslanan səmərəli əməkdaşlıq qurmaq bacarığı proses- lərin bu şəkildə inkişafında əvəzsiz rol oynayıb.

2025-ci ilin əsas nailiyyətlərindən biri kimi Azərbaycan-ABŞ münasibətlərində əldə olunmuş tarixi uğur xüsusilə qeyd edilməlidir. Vəşinqton səfərinin nəticəsi olaraq Azərbaycan-ABŞ münasibətləri yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymaqla, enerji, nəqliyyat, ticarət, investisiya, süni intellekt, texnoloji infrastruktur və təhlükəsizlik sahəsində qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişafına geniş imkanlar açdı. Səfər çərçivəsində iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsi məqsədilə Strateji İşçi Qrupunun təsis edilməsinə dair müvafiq sənədin imzalanması, 907-ci düzəlişin təbiiqinin dayandırılması ilə bağlı qərarın qəbul edilməsi Prezident İlham Əliyevin son dərcə uğurlu xarici siyasət kursunun tənəntəsi olaraq qiymətləndirilməlidir.

Vaşinqton səfərinin Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin bir sıra vacib istiqamətlər üzrə inkişaf etdirilməsi üçün ön uğurlu səfərlərdən hesab etmək olar. Azərbaycanın Avropadan enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində etibarlı tərəfdaşa çevrilməsini, müstəqil, balanslı və prinsipial xarici siyasət kursu yürütməsini nəzərə alsaq, ABŞ-nin Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyaya yönəlik siyasətində və planlarında ölkəmizin rolunun əhəmiyyətli dərəcədə artacağı ehtimalı yüksəkdir. Bu səfər Azərbaycanın ABŞ üçün enerji və neqliyyat qovşağı kimi əhəmiyyətini möhkəmləndirməklə yanaşı, beynəlxalq güc mərkəzlərinin rəsmi Bakıya diqqətini daha da artıracaq. Vaşinqtonun Bakı ilə əlaqələri gücləndirməsi, Cənubi Qafqazda sülh təşəbbüsünün dəstəklənməsi və postmünaqişə mərhələsində iqtisadi inteqrasiyanın təşviqi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu səfər həmçinin regionda geosiyasi güc balansına təsir edəcək mühüm diplomatik addım kimi dəyərləndirilə bilər.

Azərbaycan və ABŞ liderlərinin pragmatik və prinsipial mövqe sərgiləməsi, oxşar dəyərləri üstün tutma mənası münasibətlərin gələcək inkişafında mühüm rol oynaya bilər.

Məhz bu kimi amillər Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin qarşında gələn illərdə yüksələn xətlə inkişafı dədəcəyini dəməyə əsas verir. Azərbaycan və ABŞ arasında aparılan səmərəli müzakirələr global enerji və nəqliyyat layihələrinin bilavasitə təşəbbüskarı və iştirakçısı olan ölkələri sosial siyasi və iqtisadi dividəndlər götürməklə yanaşı, ölkəmizin regional liderliyini və beynəlxalq nüfuzunu, regional təhlükəsizlik arxitekturasında rolunu, diplomatik mənaəv imkanlarını daha da artıracaq.

Qərb diplomatiyası istiqamətində mövqeyini daha da gücləndirəcək.

Prezident İlham Əliyevin mü-
kəmməl liderlik bacarığı, xalq-ıti-
dar və xalqşəxslər-dövlət birliyinini,
beynəlxalq platformalarda son dərəcə
məharətlili, uzaqqədərən və milli
maraqlara əsaslanan diplomatik fə-
aliyyətin nümunəvi modeli sayəsində
son 2 il Azərbaycanın şanlı inkişaf
tarixinə daha bir qururverici dövr
olaraq yazılmışdır.

Zaur ŞÜKÜROV,
Milli Məclisin deputatı